Signa.:
III/3,10a
KARTE

1977

PLANINA USKOVNICA

Uskovnica je ena naših najbolj znanih planin, saj je tu razvita razmeroma močna turistična dejavnost, čeznjo pa vodi planinska transverzala na Triglav. Uskovnica se nahaja na planotastem slemenu med Ribnico in dolino Voj na nadmorski višini 1050-1300 m. Po katastrskih podatkih meri skupaj z Praprotnico 392 ha, od tega odpade nad 1/2 na gozd. Sam pašnik meri na Uskovnici okoli 130 ha. Terensko proučevanje je pokazalo, da je stvarnost drugačna. V otokih se gozd pojavlja kar 28-krat sredi pašnega sveta. Na dveh mestih se pašnik meša z gozdom (na Lomu in Kovceh), približno 1/10 pašnika pa odpade na pašnik z grmičevjem. Tako je zaraščenih površin čedalje več, ki pa jih nihče ne čisti.

Prometna dostopnost: Uskovnica se prišteva med prometno nedostopne planine. Dostop po gozdni cesti iz Praprotnice je zvezan z precejšnimi težavami, zato obiskovalci puščajo avtomobile na Praprotnici in se peš napotijo na Uskovnico (15^{min}). Druga pot vodi iz Bohinjske Sredhje vasi, ki pa tudi ni v celoti prevozna.

Stanje planine: prirodni pogoji za planšarstvo so tu izredno ugodni, saj je planina lepo položena. Leži na ostanku ravnika med koritom Ribnice in dolino Voj, ki se zlagoma dviguje od juga proti severu. Čeprav prevladuje apniški svet pa je planina dovolj velika, da bi lahko prepasli dosti več živine. S tem namenom je bila po vojni zgrajena velika

sirarna, ki sicer še ni izven funkcije, vendar propada.

Planina je zanemarjena, travna ruša je gnojena in negovana leše v neposredni okolici pastirskega naselja v spodnji polovici planine. Ostali pašni svet se sicer še uporablja za pašo, vendar je zanemarjen. Ves vzhodni del planine od naselja navzgor ob poti na Konjščico se zarašča z grmičevjem, ki ponekod prehaja v mlad gozd. Južni konec planine pa je večinoma pod gozdom. Vsa severna polovica planine do Pšinca se sicer še lahko prišteva k pašniku, ki pa ni negovan. Tu se pojavljajo posamezni otoki gozda in posamezno grmičevje.

Planinski objekti: na Uskovnici je pravcato naselje pastirskih stanov in hlevov, ki so raztreseni po celi planini, večina pa se nahaja v južni polovici planine. Vsi so v zasebni lasto kmetov iz Bohinjske Srednje vasi. Vsega skupaj je 28 pastirskih stanov in 37 hlevov, od tega jih je nekaj odprtega tipa. Na planini je tudi 8 senikov in velika sirarna z stanovanjem za osebje.

Turistični elementi: zaradi izredno ugodne prisojne lege je Uskovnica že na pol transformirana. Na planini je planinski dom z 45 ležišči in 53 počitniških hišic, od tega 8 preurejenih iz pastirskih stanov, hlevov in senikov. Po uradnih podatkih je počitniških hišic 22, kar kaže na to, da je dobra polovica zgrajenih na črno. Zunanji izgled počitniških hišic je različen, nekatere so zgrajene iz kamna, druge pa iz lesa. Lokacija vikendov je pašni svet prizadela, ker malokje stojijo ob meji z gozdom ali na slabših tleh, ampak kar na pašniku v bližini poti.

ZAKLJUČEK

Opisani elementi nam dokazujejo, da Uskovnica izgublja prvotno funkcijo, na njej pa se pojavlja nekontrolirana gradnja počitniških hišic. Trend upadanja števila živine je tako močan, da bo sčasoma opuščena. Letna proizvodnja 500 kg sira za tako planino kot je Uskovnica, ne pomeni ničesar.

Pričakovati je, da bo planina v prihodnosti povsem transformirana, zlasti če bo dograjena ugodna prometna zveza preko Praprotnice ali pa iz Bohinjske Srednje vasi. Komunalna naprava, kot je električna napeljava, že obstaja. Brez dvoma je, da turistična dejavnost dosedaj ni prav nič pripomogla k ohranjevanju kulturne pokrajine, ampak jo prej uničuje. Počitniške hišice stojijo na planini brez pravega reda in to največkrat na pašniku. Vsekakor se bo gradnja počitniških hišic in transformacija planinskih objektov nadaljevala, saj je nekaj počitniških hišic v gradnji, kmetje pa, ki so opustili pašo na planini, svoje objekte prodajajo tujcem z zemljiščem vred.

1973

PLANINA PRAPROTNICA

Planina Praprotnica se nahaja na Pokljuki na nadmorski višini 1150-1300 m in je v neposrednem sosedstvu z Uskovnico. Po katastrskih podatkih meri skupaj z Uskovnico 392 ha, od tega je 170 ha pašnika, 167 ha gozda in 55 ha neplodnega sveta. Površina pašnega sveta meri na Praprotnici približno 40 ha. Terensko proučevanje pa je pokazalo, da je uporabnega pašnega sveta le okoli tri četrtine.

Praprotnica je razmeroma igodna za razvoj turizma, ker ima dostop po gozdni cesti in preko nje vodi električna napeljava, vendar se turizem še zdaleč nitako razvil kot na sosednji Uskovnici.

Prometna dostopnost: Praprotnica je dostopna po cesti iz Bleda (25 km) in iz Bohinja (31 km) preko Rudnega polja. Cesta iz Blejske strani je bila letos asfaltirana do Zatrnika, tako, da je makadamske ceste le 16 km.

Stanje planine: čeprav planina ni velika, so prirodni pogoji za planšarstvo zelo ugodni. Pašni svet se niža od severa proti jugu, vendar naklon zemljišča ni velik. Prst je dovolj debela, tla so napol nepropustna - dokaz sta dva izvira, kjer sta tudi oba napajališča. Zaradi tega je Praprotnica zelo ugodna za prepašo goveje živine, vendar v dolini upada interes za planšarstvo. To je razvidno tudi iz primerjave števila živine med leti 1966-1973, saj je zabeležen 27% padec.

Opuščanje prvotne funkcije pa je na Praprotnici več kot očitno. 1/4 pašnega sveta v smeri proti Uskovnici ni bila očiščena že vsaj lo let. Zarašča ga grmičevje, ki nekje meji že na mlad gozd in je prepaša tu komaj še možna. Od Razpotja do Španovih jam se pašnik zarašča z grmičevjem, vendar je paša živine tu še možna. Podobno je z predelom SV od glavnega pašnika proti Švicovem rovtu, ki leži tik ob gozdni meji.

Na glavnem pašniku, kjer so tudi objekti je kar pet otokov gozda, vendar je le eden večji. Sicer pa je ta del planine očiščen in celo redno gnojen, kar je redkost v slovenskih planinah. Pašnik gnojijo kmetje z hlevskim gnojem iz planinskih hlevov.

Objekti na planini: na planini je 13 pastirskih stanov in 16 hlevov manjšega tipa. Na planini so tri ~~planinskex~~ počitniške hišice, od tega dve novi, ena pa je preurejena iz pastirskega stanu. To so tudi edini turistični elementi na planini.

ODVEČ

1973

Rekreacijsko turistični center

KRVAVEC

RTC Krvavec je eden naših najstarejših visokogorskih turističnih centrov. Lociran je podobno, kot ostali centri na obstoječem pašnem svetu, ki se še danes uporablja za prepašo živine.

RTC Krvavec zajema dve planini: Križko planino in planino Jezerca. Planini sta pravzaprav enotna krčevina in sta ločeni med seboj le z ograjo, razen tam kjer so smučišča. Nahajata se na nadmorski višini od 1400 m do 1900m. Odprtega travnatega sveta je okoli 210 ha, celotno področje pa zajema 281 ha.

RTC Krvavec je prav gotovo eden naših najpomembnejših visokogorskih turističnih centrov. Predvsem gre tu za zimski turizem, saj sodijo smučišča na Krvavcu med najboljša v Sloveniji. Letni turizem je precej neorganiziran in je znatno manjšega pomena kot zimski. Primarna funkcija, to je prepaša živine, pa podobno kot na večini slovenskih planin izgublja na pomenu.

Prometna dostopnost: RTC Krvavec je dostopen z dveh strani in na dva različna načina. Prva in do leta 1973 tudi edina komunikacija je bila sedežnica iz doline do Gospince, ki jo je v istem letu zamenjala nova krožnokabinska žičnica. Druga komunikacijska pot je gozdna cesta od spodnje postaje žičnice preko planine Jezerca do zgornje postaje žičnice, ki je bila dograjena v letu 1973. Vendar je za promet odprta le malo naprej od pastirskega naselja na Jezerci zaradi hudournikov, ki so jo letos močno poškodovali. Kljub tej novozgrajeni cesti pa kaže, da bo krožnokabinska žičnica ostala osnovna komunikacijska povezava z dolino.

Stanje planin: izgubljanje živinorejske funkcije je za obe planini pomenilo zaraščanje travne ruše. Že leta 1966 sta imeli obe planini skupaj okoli 66 ha gozda. Danes pa se postavlja vprašanje ali je gozda več ali pa manj kot leta 1966, ker je bila v tem času zgrajena nova sedežnica od Gospince do vrha Krvavca, kar je nedvomno pomenilo dodatno očiščevanje terena zaradi razširitve smučarskih prog.. Po vsej verjetnosti pa je koristnih in uporabnih pašnih površin manj kot pred osmimi leti. Pašne površine se v vseh odročnih predelih močno zaraščajo bodisi z ruševjem na višje ležeči Križki planini ali pa z grmičevjem na nižji ležeči Jezerci.
Pravih očiščenih površin pravzaprav ni veliko - približno polovico - pa še ta so v znatni meri očiščene zaradi smučišč. Pašniki, ki so očiščeni zaradi prepaše se na Križki planini nahajajo le okoli Doma na Krvavcu in okoli nekdanjega pastirskega naselja; na Jezerci pa le okoli pastirskega naselja. Vse ostale površine pa so zanemarjene in prepuščene naravni stihiji. Kjer se pojavlja gozd, ga prekinjajo gozdne jase, ki so tudi obsojene na ogozditev.
Kljub vsemu pa mi je anketirana majerica zagotovila, da je pašnih površin za tolikšno število živine še vedno dovolj; nasprotno, planini imata dosti večjo kapaciteto, kot se živine prepase.

Planinski objekti: sodobni turistični tokovi in izgubljanje primarne funkcije je povzročilo transformacijo planinskih objektov v turistične objekte. Od petih planinskih objektov na Križki planini se je obdržal le še eden, na Jezerci pa ima od sedmih objektov prvotno funkcijo le še pet. Večina planinskih objektov na Krvavcu je grajena v enotnem stilu; planinski objekti spominjajo na stegnjeni dom. Podolgovat hlev ima podaljšek, v katerem je pastirsko stanovanje.

Turistični elementi: planini sta pred dobrim desetletjem z zgraditvijo sedežnice do Gospince in ostalih smučarskih naprav pridobili na pomenu. Na planinah so najbolj opazne smučarske naprave, turistični objekti in očiščena travna ruša ob vlečnicah.

Sistem žičnic obsega:
1. Stara sedežnica iz doline do Gospince, ki pa ne obratuje več
2. Nova krožnokabinska žičnica iz doline do Gospince
3. Dve ~~sežnici~~ sedežnici
4. Dve vlečnici

Turistični objekti na planinah:
I. Planina Jezerca
   1. 16 zasebnih počitniških hišic, od tega sta dve prurejeni iz pastirskih stanov
   2. 14 počitniških domov, od tega je eden v gradnji
   3. Planinska koča "Koča ob žičnici"
II. Križka planina
   1. 11 zasebnih počitniških hišic, od tega so tri preurejene iz pastirskih stanov
   2. 4 počitniški domovi, od tega je eden preurejen iz hleva
   3. Planinski dom "Dom na Krvavcu"
   4. Depandansa "Doma na Krvavcu"
   5. Ena brunarica

Večina turističnih objektov stoji v neposredni bližini gozda ali celo v njem, tako da je travna ruša ostala neprizadeta.

Nujna posledica smučarskega turizma je očiščena travna ruša ob smučarskih napravah, kar je omenjeno že zgoraj.

ZAKLJUČEK

RTC Krvavec je zaradi zelo ugodnih smučarskih terenov in dolgotrajne snežne odeje eden najpomembnejših zimskošportnih centrov v Sloveniji. To dokazuje gradnja nove krožnokabinske sedežnice, ker je imela stara sedežnica premajhno zmogljivost, gradnja nove sedežnice od Gospince do vrha Krvavca, adaptacija in nov prizidek Doma na Krvavcu, katerega bi lahko poimenovali kar Hotel na Krvavcu, osvetljene smučarske proge itd.
Vzporedno s tem je šla gradnja počitniških domov, ki jih je kar 18 in gradnja zasebnih počitniških hišic, ki jih je vsega skupaj 27.

Vsekakor ima RTC Krvavec največji pomen v zimskošportnem turizmu, manj pa je pomembna njegova vloga v letnem turizmu. Dokaz za to je mnogo manjše število obiskovalcev, število nočnin in izkoriščenost turističnih objektov.

Primarna funkcija, t.j. prepaša živine, izgublja na pomenu in se drži le še iz tradicije. Statistika namreč izkazuje, da je število živine, ki se prepase na obeh planinah, upadlo v zadnjih sedmih letih kar za 65%. Drug dokaz je transformacija planinskih objektov. Pastirsko naselje na Križki planini je že skoraj v celoti transformirano - od petih objektov le še eden služi svojemu namenu, vsi ostali pa so adaptirani. Pastirsko naselje na Jezerci pa je le delno transformirano; v počitniške hišice sta preurejena le dva pastirska stanova.

PREOBRAZBA GORSKEGA SEZONSKO PASTIRSKO POSELJENEGA PODROČJA SLOVENIJE

Metod VOJVODA in Ludvik TONČIČ

Seznam Kart:

Karta 1: Planinsko gospodarstvo slovenskega alpskega sveta 1973 - opuščene in obstoječe planine

Karta 2: Planinsko gospodarstvo slovenskega alpskega sveta 1973 - število živine v GNŽ

Karta 3: Planinsko gospodarstvo slovenskega alpskega sveta 1966-1973 - gibanje števila živine

Karta 4: Planinsko gospodarstvo slovenskega alpskega sveta 1973 - valorizacija planin

Karta 5: Planinsko gospodarstvo slovenskega alpskega sveta 1973 - počitniške hišice, počitniški domovi in planinski domovi na planini

Karta 6: Planinsko gospodarstvo slovenskega alpskega sveta 1973 - valorizacija planin iz turističnega vidika

Karta 7: Goreljek

Karta 8: Uskovnica in Praprotnica

Karta 9: Vogel

Karta lo: Velika planina

Karta 11: Krvavec

Karta 12: Goška ravan

Karta 13: Golte

PLANINSKO GOSPODARSTVO SLOVENSKEGA ALPSKEGA SVETA 1973

pregledna karta

- OPUŠČENA PLANINA PRED 1945 LETOM
- OPUŠČENA PLANINA MED 1945 – 1966
- OPUŠČENA PLANINA PO LETU 1966
- OBSTOJEČA PLANINA
- PONOVNO PASEJO

- DRŽAVNA MEJA
- ŽELEZNICA
- GLAVNA CESTA
- STRANSKA CESTA
- VOZNA POT
- IZOHIPSE NA 250 m
- VIŠINSKA TOČKA
- ŽIČNICA
- PREHAD
- CESTA V GRADNJI ALI PROJEKTU

MERILO 1 : 400 000

Rateče
Podkoren
Kranjska gora
Dovje
Mojstrana
Jesenice
Bled
Bohinj
Bohinjska Bela
Lesce
Radovljica
Tržič
Kranj
Šenčur
Kamnik
Cerklje
Mengeš
Domžale
Škofja Loka
LJUBLJANA
Ljubljana
Kropa
Stara Fužina
Bohinjska Bistrica
Kobarid
Tolmin
Bovec
Cerkno
Idrija
Žiri
Gorenja vas
Polhov Gradec
Dobračeva
Mozirje
Rečica
Gornji grad
Ljubno
Radmirje
Mežica
Prevalje
Črna
Kanal

1

PLANINSKO GOSPODARSTVO SLOVENSKEGA ALPSKEGA SVETA 1973

pregledna karta

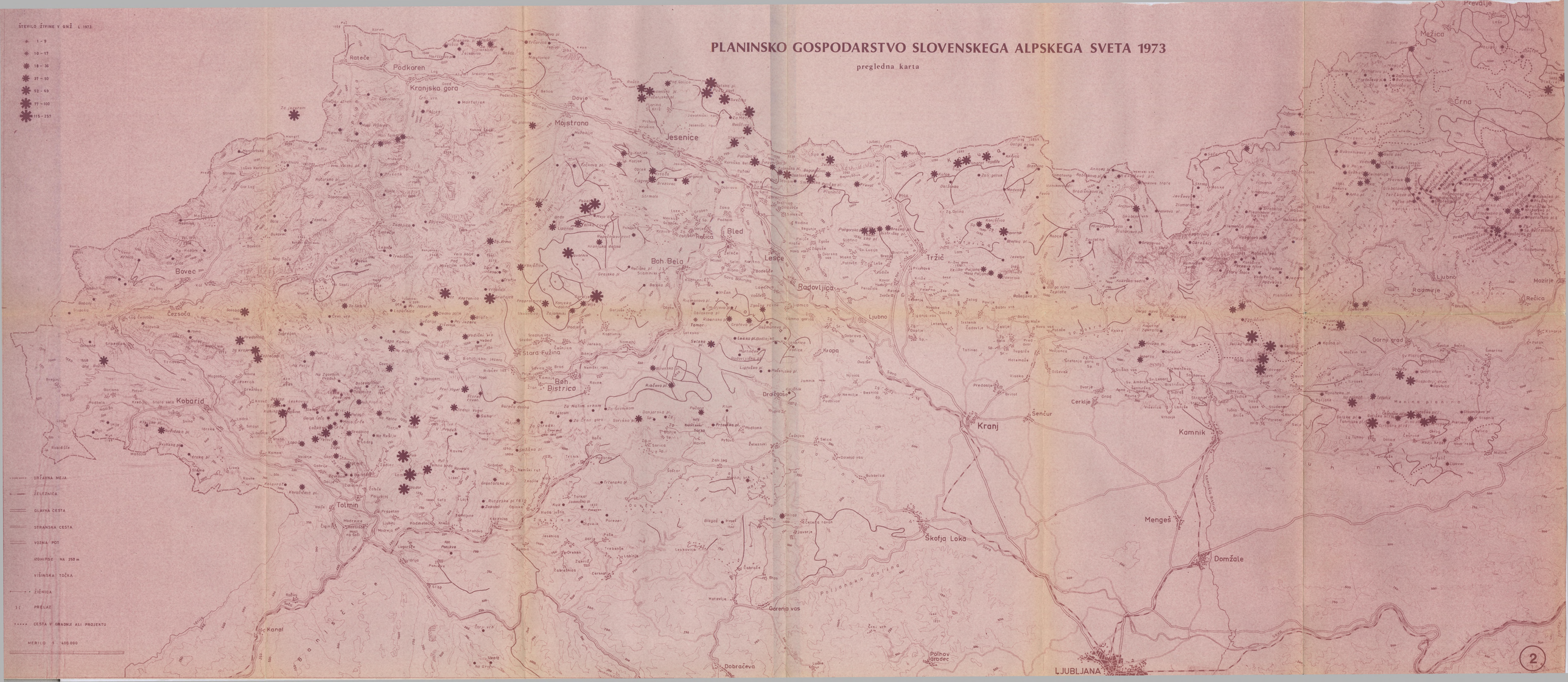

2

PLANINSKO GOSPODARSTVO SLOVENSKEGA ALPSKEGA SVETA

1966 - 1973

PLANINSKO GOSPODARSTVO SLOVENSKEGA ALPSKEGA SVETA 1973

valorizacija planin iz živinorejskega vidika

KATEGORIJE (po točkah)

- POD – 20
- – 15 – 0
- 5 – 25
- 30 – 45
- 50 – 65
- 70 – 80
- 85 – 95
- 100 – 120

- DRŽAVNA MEJA
- ŽELEZNICA
- GLAVNA CESTA
- STRANSKA CESTA
- VOZNA POT
- IZOHIPSE NA 250 m
- VIŠINSKA TOČKA
- ŽIČNICA
- PRELAZ
- CESTA V GRADNJI ALI PROJEKTU

MERILO 1 : 400 000

4

PLANINSKO GOSPODARSTVO SLOVENSKEGA ALPSKEGA SVETA 1973

PLANINSKO GOSPODARSTVO SLOVENSKEGA ALPSKEGA SVETA 1973

valorizacija planin iz turističnega vidika

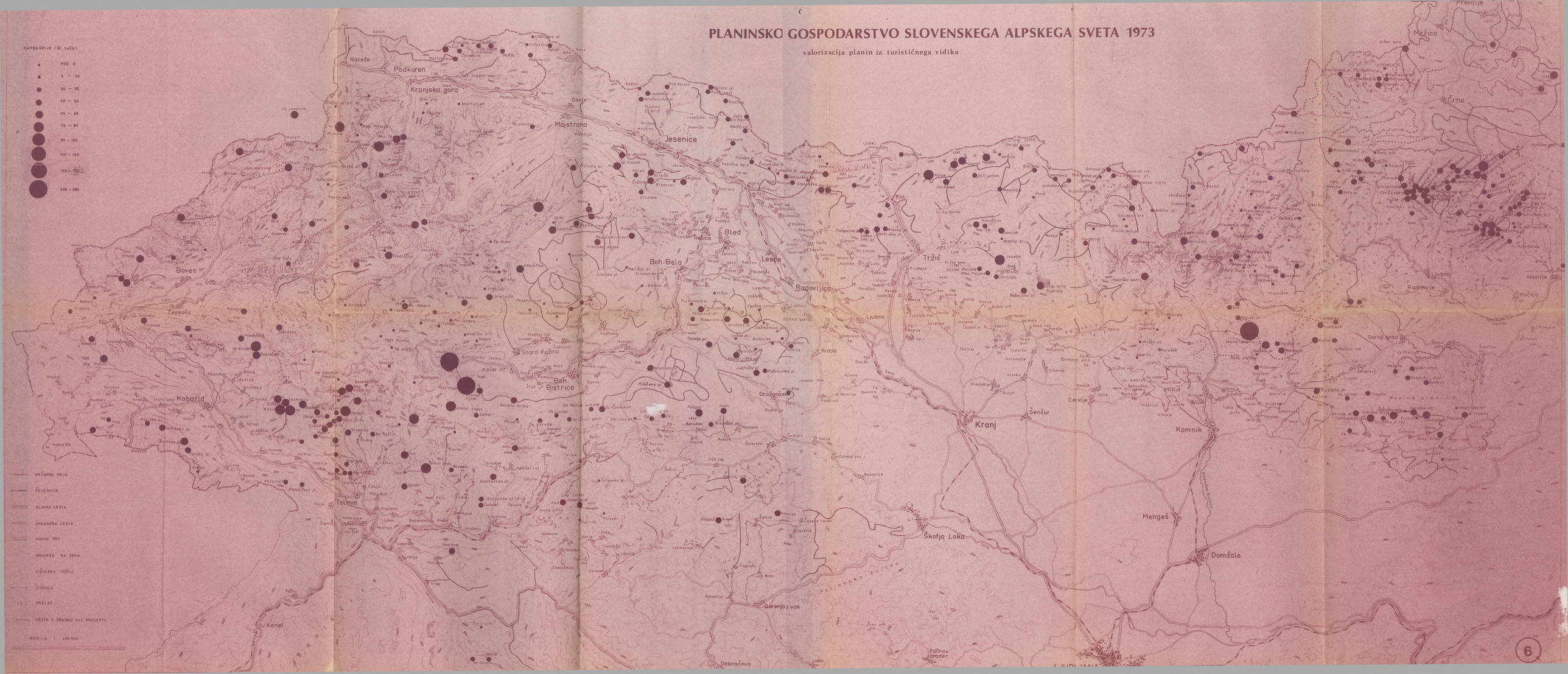

HOTEL, DEPANDANSA, PENZION
GOSTIŠČE, BUFFET
POČITNIŠKI DOM
VIKEND
GARAŽE
SMUČARSKA SKAKALNICA
TENIŠKO IGRIŠČE
0 100 200 300 400 500 m
(1:5000)
ŠPORT HOTEL
ZG. GORELJEK
SIVEC
PLANINA NA ČRNEM VRHU
SPOD. GORELJEK
GORELJEK
PAŠNIK
PAŠNIK Z GRMIČEVJEM
PAŠNIK Z GOZDOM
GOZD
MOČVIRJE
IZVIR
NAPAJALIŠČE
PASTIRSKI STAN
HLEV
SENIK
CESTA
ŽIČNICA
7

USKOVNICA IN PRAPROTNICA

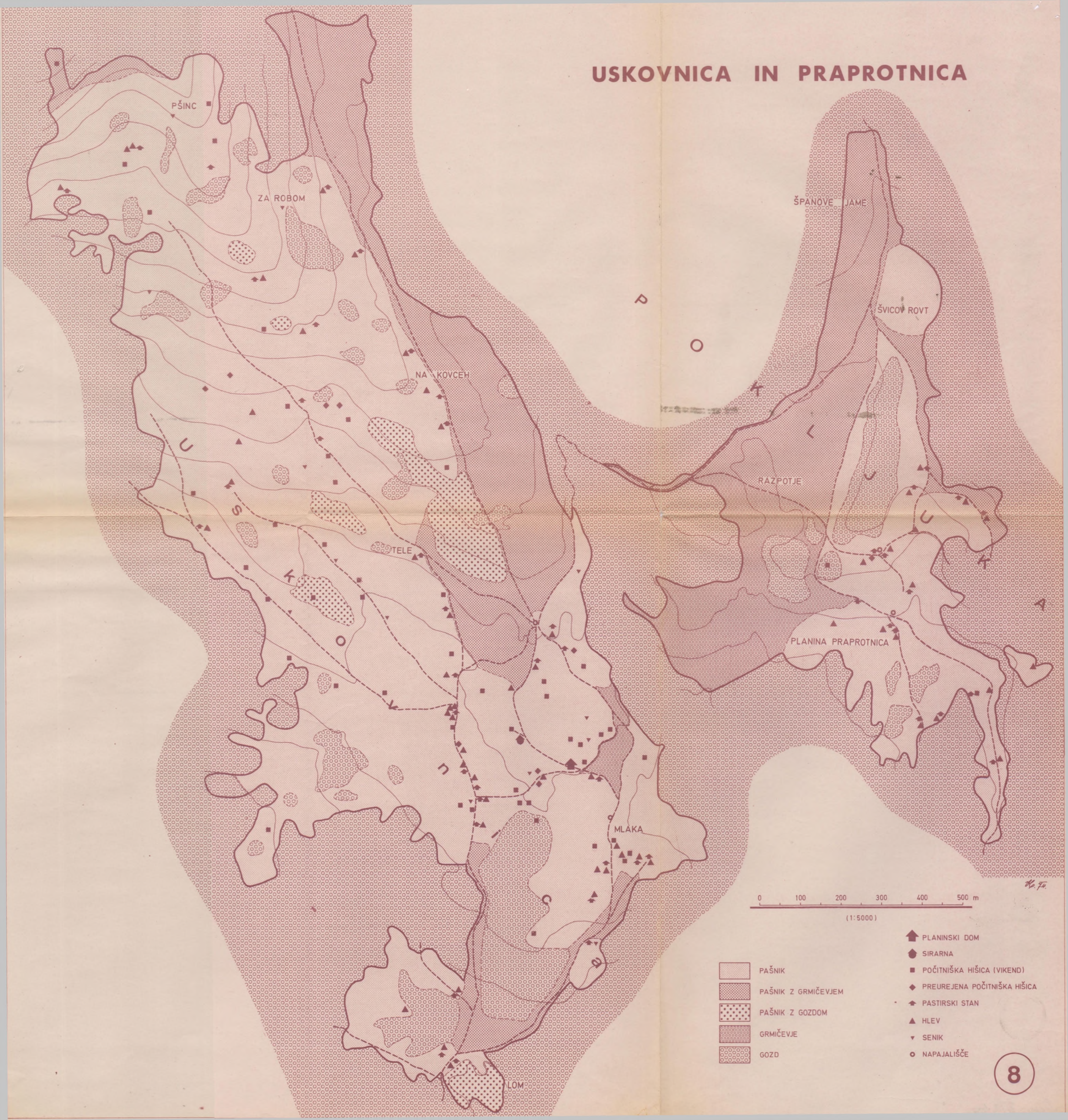

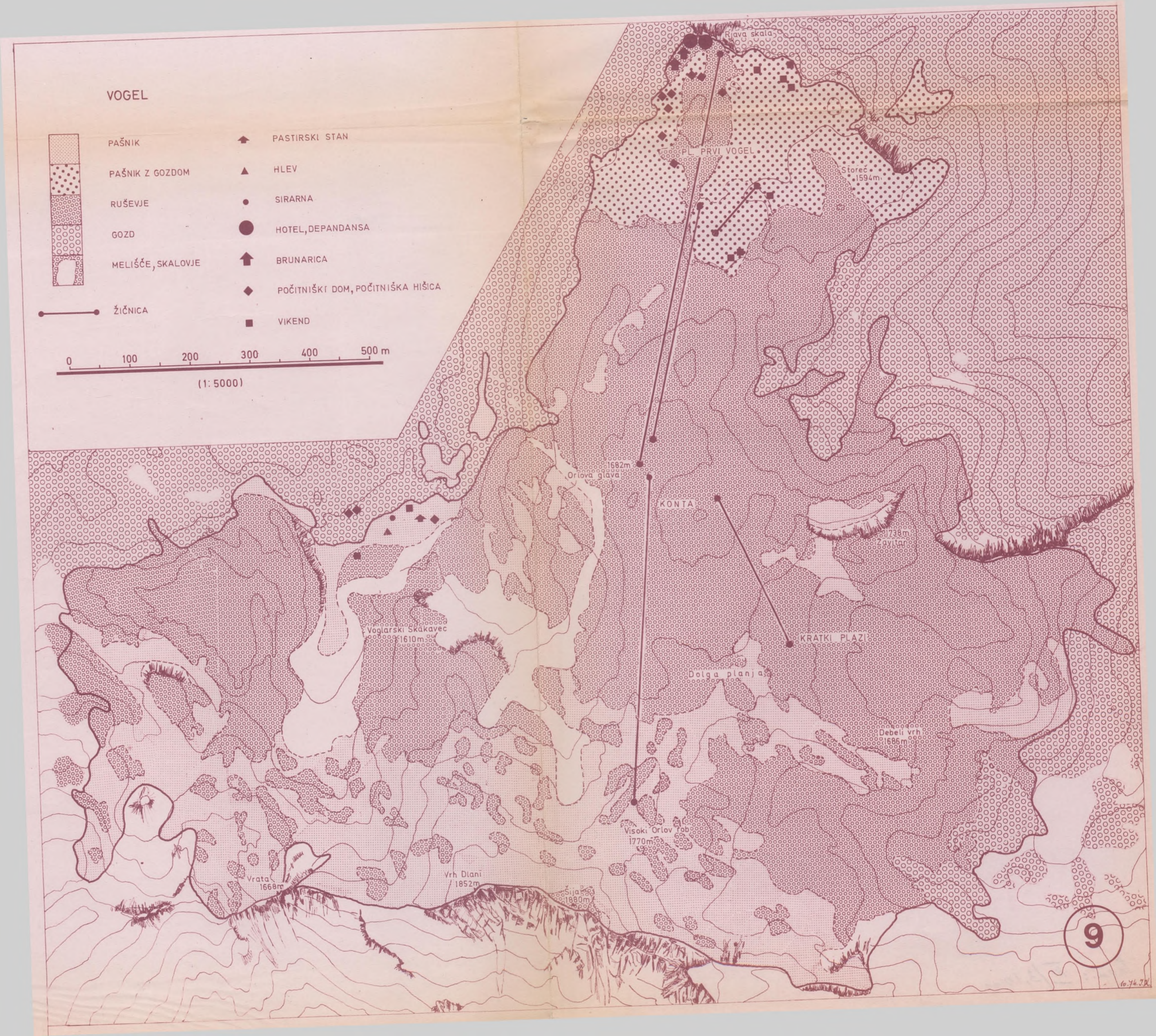
VOGEL
PAŠNIK
PAŠNIK Z GOZDOM
RUŠEVJE
GOZD
MELIŠČE, SKALOVJE
ŽIČNICA
PASTIRSKI STAN
HLEV
SIRARNA
HOTEL, DEPANDANSA
BRUNARICA
POČITNIŠKI DOM, POČITNIŠKA HIŠICA
VIKEND
0 100 200 300 400 500 m
(1:5000)
Rjava skala
PL. PRVI VOGEL
Storeč
1594m
1682m
Orlova glava
KONTA
1738m
Zavitar
Voglarski Skakavec
1610m
KRATKI PLAZI
Dolga planja
Debeli vrh
1686m
Visoki Orlov rob
1770m
Vrata
1668m
Vrh Dlani
1852m
Šija
1880m
9

STATISTIČNI OKOLIŠ ~~528790~~
NASELJE UKANC 554 082

MERILO 1 : 5000
1 : 25000

LJUDSKA OBRAMBA
URADNA TAJNOST
INTERNO

nepopisane 41,

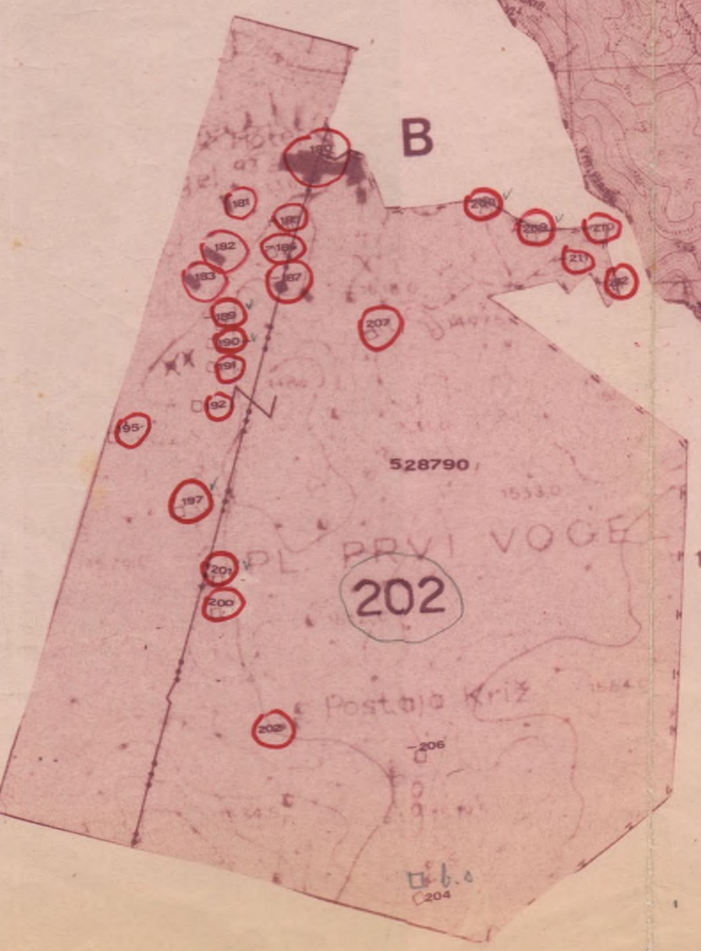

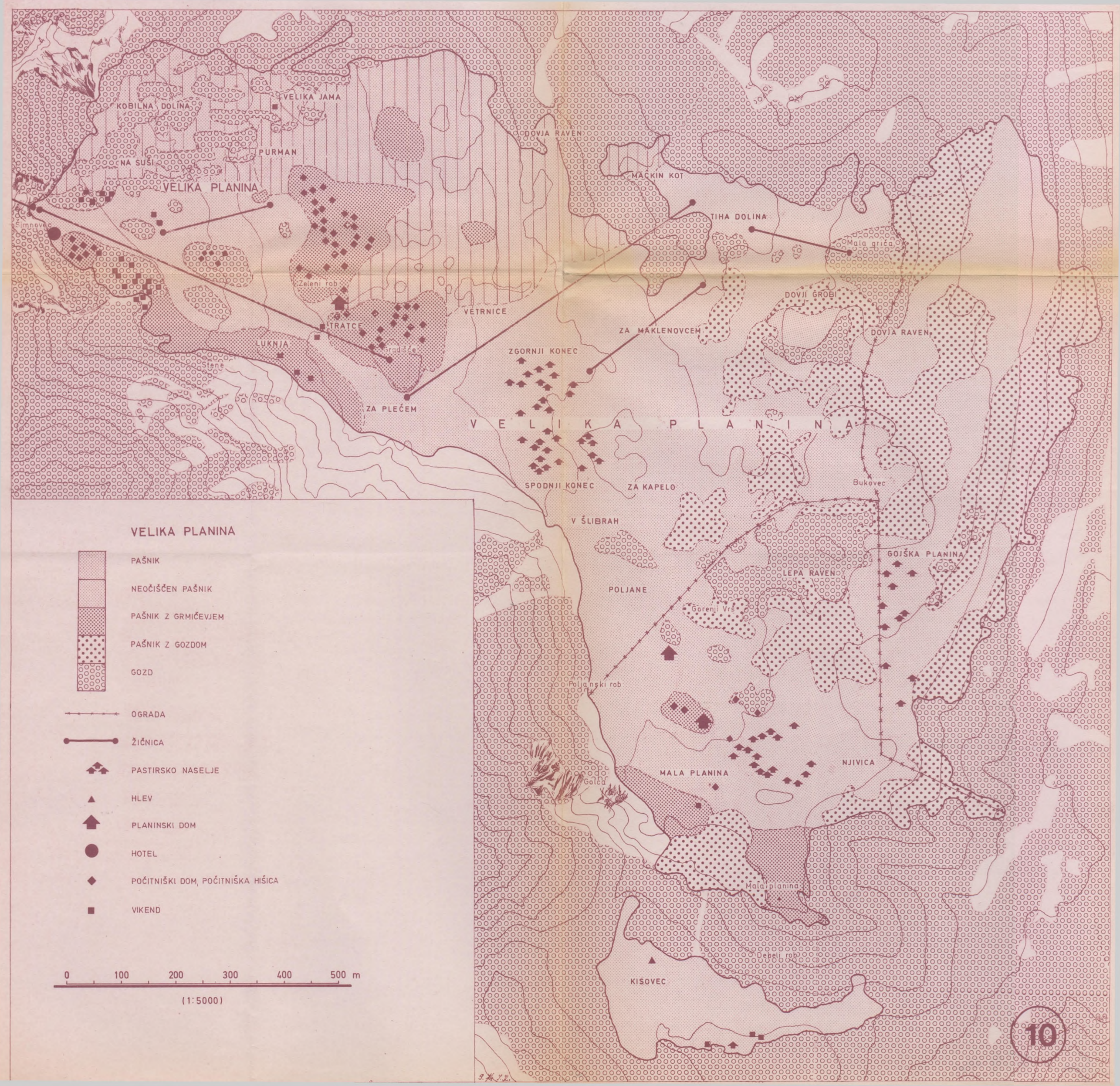
KOBILNA DOLINA
VELIKA JAMA
PURMAN
NA SUŠI
VELIKA PLANINA
Šimnovec
DOVJA RAVEN
MAČKIN KOT
TIHA DOLINA
Mala gria
Zeleni rob
TRATCE
Gradišče
VETRNICE
LUKNJA
Stene
ZGORNJI KONEC
ZA MAKLENOVCEM
DOVJI GROBI
DOVJA RAVEN
ZA PLEČEM
V E L I K A P L A N I N A
SPODNJI KONEC
ZA KAPELO
Bukovec
V ŠLIBRAH
GOJŠKA PLANINA
LEPA RAVEN
POLJANE
Gorenji Vrš
Poljanski rob
MALA PLANINA
NJIVICA
Golca
Mala planina
Debeli rob
KISOVEC
VELIKA PLANINA
PAŠNIK
NEOČIŠČEN PAŠNIK
PAŠNIK Z GRMIČEVJEM
PAŠNIK Z GOZDOM
GOZD
OGRADA
ŽIČNICA
PASTIRSKO NASELJE
HLEV
PLANINSKI DOM
HOTEL
POČITNIŠKI DOM, POČITNIŠKA HIŠICA
VIKEND
0 100 200 300 400 500 m
(1:5000)
10

Gradišče
1696m

TIHA DOLINA

NIVICE

Krvavec
1853m

KRIŠKA PLANINA

Kržišče
1698m

PLANINA JEZERCA

KRVAVEC

PAŠNIK

NEOČIŠČEN PAŠNIK

PAŠNIK Z GRMIČEVJEM

PAŠNIK Z GOZDOM

GOZD

0 100 200 300 400 500 m

ŽIČNICA

OGRADA

TV ANTENA

PASTIRSKI STAN

HLEV

PLANINSKI DOM, BRUNARICA

HOTEL, DEPANDANSA

POČITNIŠKI DOM

VIKEND

11

975 m

GOŠKA RAVAN

982 m

UKANOVČEVA DOLINA

GOŠKA RAVAN

PAŠNIK

NEOČIŠČEN PAŠNIK

PAŠNIK Z GRMIČEVJEM

GRMIČEVJE

GOZD

PASTIRSKI STAN

HLEV

PLANINSKI DOM

VIKEND

GOZDNA CESTA

12

0 100 200 300 400 500 m

(1:5000)

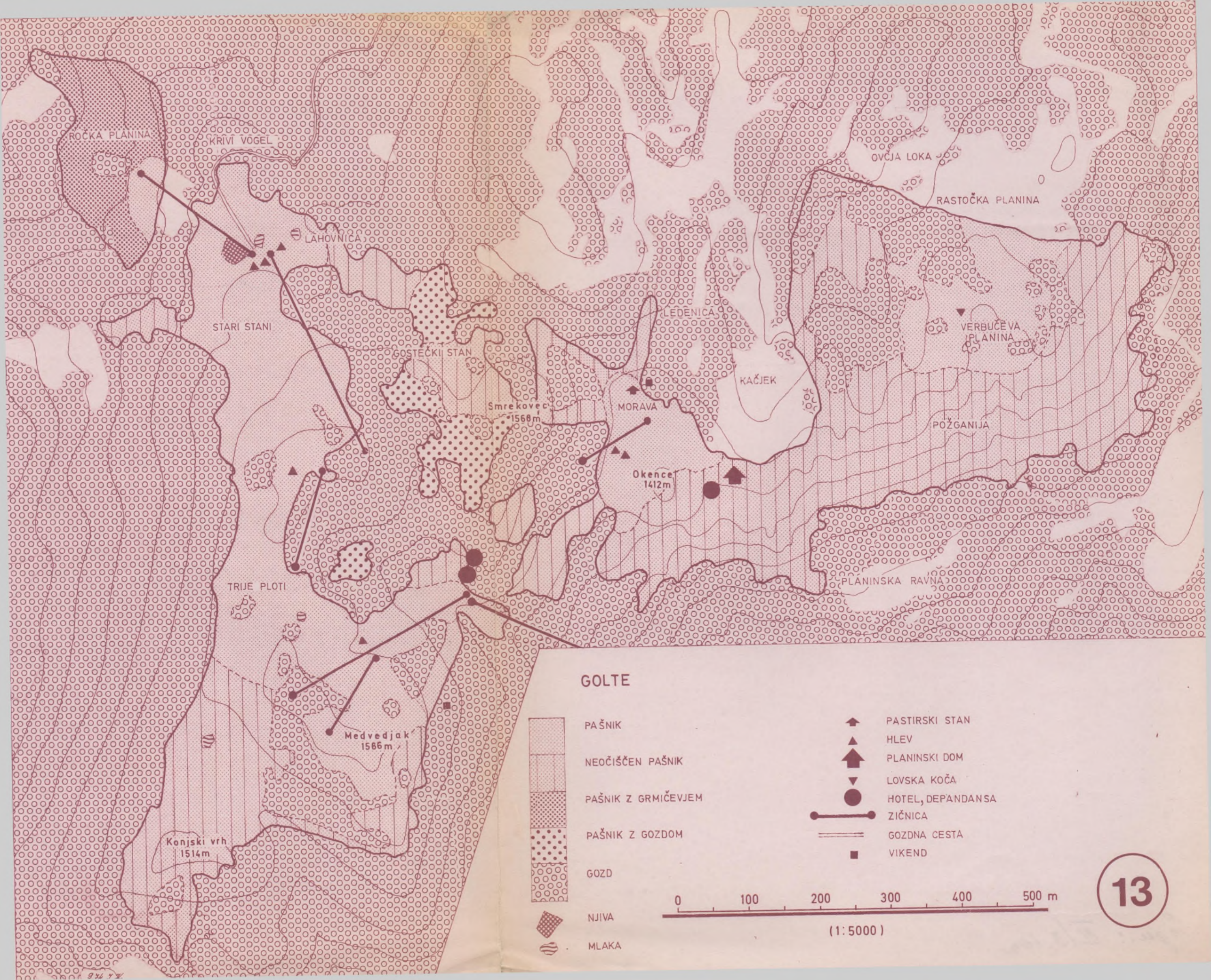
ROČKA PLANINA
KRIVI VOGEL
LAHOVNICA
STARI STANI
GOSTEČKI STAN
Smrekovec
1566m
LEDENICA
KAČJEK
MORAVA
Okence
1412m
OVČJA LOKA
RASTOČKA PLANINA
VERBUČEVA PLANINA
POŽGANIJA
PLANINSKA RAVNA
TRIJE PLOTI
Medvedjak
1566m
Konjski vrh
1514m
GOLTE
PAŠNIK
NEOČIŠČEN PAŠNIK
PAŠNIK Z GRMIČEVJEM
PAŠNIK Z GOZDOM
GOZD
NJIVA
MLAKA
PASTIRSKI STAN
HLEV
PLANINSKI DOM
LOVSKA KOČA
HOTEL, DEPANDANSA
ZIČNICA
GOZDNA CESTA
VIKEND
0 100 200 300 400 500 m
(1:5000)
13

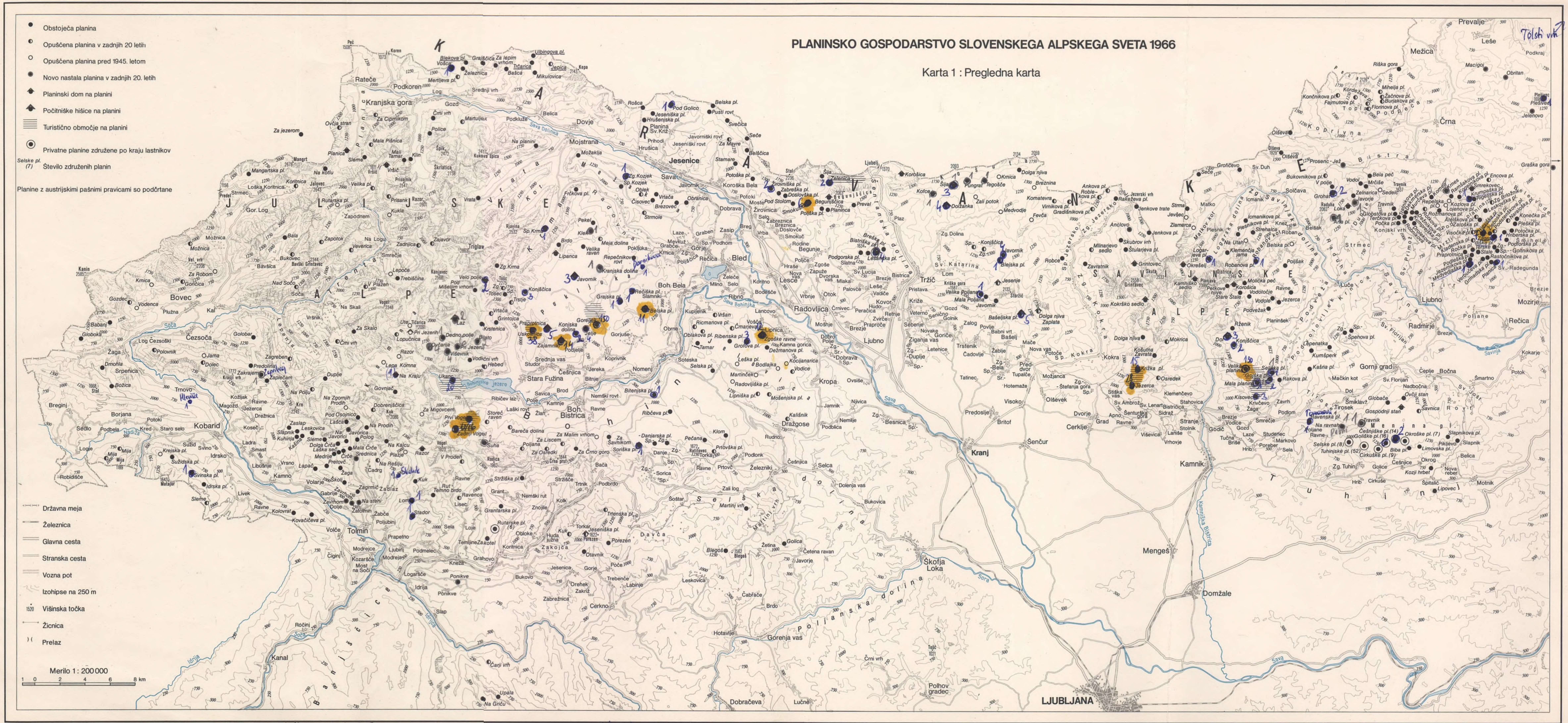

Osnutek: Dr. M. Vojvoda 1967

Kartografska izdelava: G. Koch 1968

PLANINSKO GOSPODARSTVO SLOVENSKEGA ALPSKEGA SVETA 1966

Karta 1 : Pregledna karta

- Obstoječa planina
- Opuščena planina v zadnjih 20 letih
- Opuščena planina pred 1945. letom
- Novo nastala planina v zadnjih 20. letih
- Planinski dom na planini
- Počitniške hišice na planini
- Turistično območje na planini
- Privatne planine združene po kraju lastnikov
- Selske pl. (7) Število združenih planin

Planine z avstrijskimi pašnimi pravicami so podčrtane

- Državna meja
- Železnica
- Glavna cesta
- Stranska cesta
- Vozna pot
- Izohipse na 250 m
- Višinska točka
- Žičnica
- Prelaz

Merilo 1 : 200 000

1 0 2 4 6 8 km

Osnutek: Dr. M. Vojvoda 1967

1973 Št. vikendov: 1-5 6 in več

Kartografska izdelava: G. Koch 1968